

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Ústav české literatury a komparatistiky

Posudek vedoucí diplomové práce Bc. Ester Bognárové *Oděsa jako text. Topos města v dílech autorů oděské školy*

Cíl práce, její účel a směřování

Diplomová práce Bc. Ester Bognárové se věnuje literární reprezentaci Oděsy v textech generace autorů počátku 20. století označované jako oděská škola (Isaak Babel, Eduard Bagrickij, Ilja Ilf, Valentin Katajev, Jevgenij Petrov, Jurij Oleša a Konstantin Paustovskij). Diplomátka tak vychází a produktivně zužitkovává svá bakalářská studia. V zásadě rusistické téma se jí však podařilo vsadit do komparatistického rámce. Cílem práce není pouze literárně-historický exkurz, který míří k charakteristice poetiky určité literární generace a skupiny. Autorka primárně směřuje k analýze tzv. oděského textu a utváření tzv. oděského mýtu, nutně tak sleduje i problém literárního prostoru a jeho sémiotického čtení.

Metodologie a práce s odbornou literaturou

Metodologický rámec poskytl autorce především kulturně sémiologický přístup tartuské školy. Odtud vychází i stěžejní teze, kterou se diplomantka snaží analýzou vybrané primární literatury obhájit, a sice, že v textech autorů sdílejících stejnou prostorovou zkušenost (tzn. pobyt v Oděse) lze identifikovat shodné formální, kompoziční a tematické znaky, jež se podílejí na konstituování literárního obrazu městského prostoru. Inspirací jsou především studie Vladimira Toporova a jeho pojem petrohradského textu, jež diplomantka klade jako určitou analogii k jí analyzovanému konceptu oděského textu. Vychází ale rovněž z některých literárně-antropologických studií, které se zabývají textualitou městského prostoru. Z celku diplomové práce je patrné, že se Bc. Ester Bognárová opírá i o znalost kulturně historické sekundární literatury.

Styl a prezentace

Práce je rozčleněna do tří výrazných celků. První funguje jako teoretický a metodologický úvod, autorka v něm představuje a shrnuje různé přístupy k uvažování o městě jako o literárním prostoru, přičemž se zaměřuje jednak na koncepty tartuské školy, jednak na vztah města a mýtu

a proces mytizace městského prostoru. Druhá část kombinuje literárně-historickou a v zásadě kulturně-antropologickou perspektivu, neboť se zaměřuje na historický význam a vývoj Oděsy coby kulturního centra jihozoruského/ukrajinského regionu a v základních obrysech představuje příběh autorů „oděské školy“. U těchto částí převažuje především deskriptivní výklad. Jádro diplomové práce ale leží v analytické třetí části (kapitola 5), v níž autorka nabízí interpretační sondy do díla vybraných oděských autorů a hledá tematické, motivické, narativní prvky, jež by se mohly podílet na utváření poetiky oděského textu.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Práce je rozvržená možná až příliš „školsky“ a opatrně – na jedné straně přehnaná úcta k autoritám, jež diplomantka nechce vystavovat kritické reflexi (koncepty Toporova nebo Hodrové), na druhé jako by autorka měla pocit, že historický a kulturní kontext nemůže být nikdy kompletní a je potřeba stále něco dořikávat. Tento efekt ale faktografická šíře způsobí vždy. Vzhledem k počátečním fázím práce se ale diplomantce podařilo tuto šíři výrazně rozmělnit tak, že je snesitelná a upozaděná ve prospěch analytických pasáží.

Práce nevykazuje žádné zásadní formulační, ediční či bibliografické a citační nedostatky.

Celkově se jedná o velmi slušnou a kultivovaně napsanou diplomovou práci. Do českého kontextu uvádí autory sice „hojně“ překládané, ale nijak zásadně nereflektované. Diplomantce se podařilo představit výrazný literární fenomén, analýza vybraných textů navíc svědčí o schopnosti velmi pozorného čtení a přináší řadu zajímavých a inspirativních podnětů – např. pasáže o povaze přímořského hrdinství, specificích jižní (nebo spíš jihovýchodoslovanské) nostalgie, komparace toposu moře a stepi, ale také zdánlivě periferní postřehy. Např. povaha a podoba dez/iluzivních prostorů cirkusů nebo biografů, které se zásadně podílejí na mytizaci městského prostoru i u středoevropských autorů, kteří tvoří ve stejné době jako autoři oděského mýtu.

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou **výborně**.

V Praze dne 29. 1. 2024

Mgr. Blanka Činátlová, Ph.D.